

VERSLAG OVER DE WERKING VAN DE KONINKLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS TIJDENS HET JAAR 2018

1. Publicaties

1.1. Nieuwsbrief, webstek en sociale media van de K.O.K.W.

De (digitale) nieuwsbrief informeert de leden over de werkzaamheden en activiteiten van de Kring, aanwinsten van de bibliotheek en het documentatiecentrum, aankondigingen van tentoonstellingen en erfgoedactiviteiten, interessante publicaties en lezingen, activiteiten van het SteM, enz. Kristof Van Remoortere staat in voor de eindredactie en Sofie Buyse voor de opmaak. De vier nieuwsbrieven werden digitaal verspreid in de maanden februari, april, augustus en november. Een 70-tal leden blijft de nieuwsbrief ontvangen in gedrukte vorm. Alle nieuwsbrieven blijven raadpleegbaar via de website. Naast de nieuwsbrieven werden op regelmatige tijdstippen mailings verstuurd voor een snelle en gerichte communicatie met de leden.

Sedert eind 2009 vinden de leden en andere geïnteresseerden in het Waasland steeds meer de weg naar de webstek van de K.O.K.W. (www.kokw.be). In 2018 werd de webstek bezocht door 8.783 bezoekers, waaronder 6.397 unieke bezoekers (t.o.v. 8.808 bezoekers, waaronder 6.192 unieke bezoekers in 2017). Webmaster Herbert Smitz zorgt voor het up-to-date houden van de website.

Sedert begin 2013 is de K.O.K.W. aanwezig op de sociale media met een eigen Facebook- en Twiiterpagina. Deze pagina's worden beheerd door Herbert Smitz en Ronny De Mulder. Facebook wordt gebruikt om mededelingen te doen, maar ook om foto's van activiteiten te verspreiden. Eind 2018 had de Facebook-pagina ongeveer 400 'vind-ik-leuks'. Sommige mededelingen worden tot (uitzonderlijk) 1000 maal bekeken. Twitter wordt weinig gebruikt. Er verschijnen wel automatisch tweets als iets op Facebook is aangebracht.

1.2. *Annalen* van de K.O.K.W., deel 121 (254 p.)

Eindredactie: Alain Debbaut.

Redactieraad: Alain Debbaut, Koen De Meester, Patty De Meester, Piet Van Bouchaute en Nico Van Campenhout.

De voorstelling van deel 121 van de *Annalen* vond plaats op zondag 21 oktober 2018 om 10.30u. in zaal 'De Brasserie', Scheerders-Van Kerchove te Sint-Niklaas. Voorzitter Chris De Beer sprak de verwelkoming uit. De gelegenheidstoespraak werd vervangen door een laudatio ter ere van Alain Debbaut, die na 10 jaar stopte als eindredacteur van de *Annalen*. De voorzitter, de drukker (Room), een lezer (Marcella Piessens), een archivaris (Piet Van Bouchaute) en een redactielid (Nico Van Campenhout) bedankten Alain voor het geleverde werk als redactiesecretaris van de *Annalen* tijdens de voorbije jaren. Daarna stelde eindredacteur Alain Debbaut de inhoud van de *Annalen* voor. Een 100-tal aanwezigen woonde de voorstelling bij.

Voorstelling *Annalen* (deel 121) in zaal 'De Brasserie', Scheerders-Van Kerchove te Sint-Niklaas (foto Herbert Smitz).

1.3. Boek *Spioneren voor het Secret Service Bureau tijdens WO1. Notaris Clement Heirman, een Waas spion*

Op vrijdag 18 mei 2018 om 19.30u. werd – in samenwerking met heemkundige kring Ercus – het boek *Spioneren voor het Secret Service Bureau tijdens WO1. Notaris Clement Heirman, een Waas spion* van Rudi De Clercq voorgesteld in de Heilig Hartkerk in de Kruisstraat te Moerbeke-Waas. Er was een grote opkomst voor de voorstelling van het boek. Deze publicatie, de 28ste bijzondere uitgave van de K.O.K.W., werd gerealiseerd met financiële steun van de Stedelijke Erfgoedraad Lokeren en de Erfgoedcel Waasland. Het boek werd gedrukt op 350 exemplaren bij drukkerij Room. De verkoopprijs bedraagt 20 euro.

Voorstelling boek i.v.m. Clement Heirman door Rudi De Clercq in Heilig Hartkerk te Moerbeke (foto Herbert Smitz).

2. Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering vond plaats op 18 maart 2018 om 10.30u. in het Mercatormuseum.

De voorzitter bracht de Algemene Vergadering op de hoogte van het ontslag van bestuursleden Herbert Smitz en Alain Debbaut. Herbert blijft actief als webmaster, organisator van de ledenreis en commissaris voor nazicht van de jaarrekening. Alain nam nog de redactie van de Annalen 2018 op zich. Rudi De Clercq werd verkozen als nieuw bestuurslid.

Penningmeester Frans De Bondt gaf een gedetailleerd verslag bij de jaarrekening 2017 en de begroting 2018. De rekening 2017 eindigde met een batig saldo van 19.069,03 euro. Bestuursleden Eddy Maes en Herbert Smitz deden als commissarissen nazicht van de jaarrekening. De jaarrekening 2017 en de begroting 2018 werden vervolgens goedgekeurd door de Algemene Vergadering.

Aan de hand van de projectie van een fotoverslag van de voorbije activiteiten werd teruggeblikt naar de werking van de Kring in 2017. Vervolgens gaf voorzitter Chris De Beer een overzicht van de geplande activiteiten in 2018. De vergadering werd afgesloten met een drankje, aangeboden door het bestuur van de K.O.K.W.

3. Bestuurswerking

De Raad van Bestuur vergaderde tienmaal in 2018. De verslagen werden opgesteld door secretaris Kristof Van Remoortere.

Op de bestuursvergadering van 3 februari 2018 werd kennis genomen van het ontslag van Alain Debbaut als bestuurslid van de K.O.K.W. Alain verzorgde de eindredactie van de *Annalen* van 2007 tot en met 2018. Op de Algemene Vergadering werd Rudi De Clercq officieel verkozen als bestuurslid. Als gevolg van het ontslag van Herbert Smits op 10 juni 2017 werd de functie van ondervoorzitter vacant. Sandra Vancauwenberghe werd op de bestuursvergadering van 18 maart 2018 aangeduid als ondervoorzitter.

De bestuursvergaderingen stonden vooral in het teken van:

- 1) de ondersteuning van de tijdelijke beroepskracht bij het inventariseren van de 3D-voorwerpen op de 2de verdieping van de annex van het Huis Janssens en van de projectmedewerkster bij de preventie conservatie van de collectie vlaggen en vaandels (zie punt 4. Tijdelijke beroepskrachten aan het werk bij de Kring).
- 2) de restauratiewerken en de toekomstige invulling van het Huis Janssens (zie punt 5. Restauratie en invulling Huis Janssens).

Gedurende het hele jaar bleef de leeszaal in gebruik als opslagruimte van allerlei materiaal uit het Huis Janssens. De bibliotheek bleef hierdoor gesloten voor bezoekers en was enkel op afspraak te consulteren. Hoewel de werkruimte beperkt was, bleven de diverse werkgroepen verder werken:

- 1) werkgroep 'Digitalisering', onder leiding van Herbert Smits.
- 2) werkgroep 'Bibliotheek', onder leiding van Rudi De Clercq. Bart Moenssens kwam het team versterken als bibliotheekmedewerker.
- 3) medewerkersploeg op maandag, onder leiding van Eddy Maes en Sandra Vancauwenberghe. Paul Van de Putte stopte in 2018 als maandagmedewerker. Het bestuur wil hem uitdrukkelijk bedanken voor zijn jarenlange inzet als vrijwilliger bij de K.O.K.W.
- 4) redactieraad *Annalen*, onder leiding van Alain Debbaut (tot oktober). Patty De Meester volgde Alain in oktober op als redactiesecretaris van de *Annalen*. Daarnaast bestaat de redactieraad uit Piet Van Bouchaute, Koen De Meester, Nico Van Campenhout en Sofie Buyse.

Na het ondersteunen van de beroepskrachten werden de volgende collecties het afgelopen jaar geordend, ontsloten, geïnventariseerd en/of gedigitaliseerd:

- Marcel Van Buynder inventariseerde de kasten met affiches.
- Walter en Guy Van den Bergh hielpen Jan De Kesel, bouwkundigerfgoedconsulent bij Erfpunt, met het fotograferen en inventariseren van de graven op begraafplaats Tereken in Sint-Niklaas.
- Guy Van den Bergh werkte samen met Eddy Maes verder aan de inventaris van de cartografische collectie.
- De aangekochte collectie van 19 vlagontwerpen werd gedigitaliseerd.
- Erik Heyman keek de inventaris van de oude bibliotheek verder na.

Op initiatief van de penningmeester werden de ongevallenverzekering en de verzekering burgerlijke aansprakelijkheid voor bestuursleden en vrijwilligers geoptimaliseerd. Het bestuur stelde zich in regel met de Algemene Verordening Gegevensbescherming, die van kracht werd op 25 mei 2018. Een privacyverklaring werd op de website geplaatst en in de nieuwsbrief verscheen een bericht i.v.m. de bescherming van de persoonsgegevens van de leden en de toepassing van de nieuwe privacywetgeving.

De voorzitter en ondervoorzitter hadden op dinsdag 5 juni 2018 een constructief overleg met Inge Baetens, directeur van Erfpunt, i.v.m. de samenwerking tussen de K.O.K.W. en Erfpunt. Op woensdag 19 september had de voorzitter een gesprek met Luc Chalmet, voorzitter van Familiekunde Vlaanderen-Land van Waas i.v.m. de toekomstige samenwerking tussen beide verenigingen. De Wase afdeling van Familiekunde, die als gevolg van de renovatiewerken aan het Huis Janssens tijdelijk gebruik maakt van de leeszaal van de Bibliotheca Wasiana als opslag- en werkplek, wil ook in de toekomst een preferentiële relatie met de K.O.K.W. behouden.

4. Tijdelijke beroepskrachten aan het werk bij de Kring

Eind 2017 werd een dossier ingediend in het kader het transitierglement voor culturele projecten met een bovenlokale uitstraling. Dit dossier werd op 14 december 2017 goedgekeurd door minister van Cultuur Sven Gatz, zodat de Kring kon beschikken over een subsidie van 22.500 euro. Dit bedrag werd in 2018 grotendeels besteed aan de aanstelling van een beroepskracht.

Van 2 februari 2018 tot maart 2019 was Daniëlle Caluwé deeltijds aan de slag als collectie- en erfgoedmedewerker. Haar takenpakket omvatte het inventariseren en evalueren van de 3D-voorwerpen uit het Huis Janssens, die zich nog op de 2de verdieping van de annex bevonden. De 3D-collectie omvat een grote verscheidenheid aan voorwerpen: van folkloristisch textiel, lampen en lantaarns, vlaggenstokken, voorwerpen uit ambachtelijke en agrarische sfeer, kaders, mineralen, archaeologica en botmateriaal, fragmenten steen, militaria, tot een belangrijke collectie vlaggen en een omvangrijke collectie Afrikaanse voorwerpen. Tijdens de campagne werden in totaal 663 voorwerpen geïnventariseerd, opgemeten en gefotografeerd (circa 2.000 foto's waarvan 1.197 werkfoto's) en kort beschreven in vier catalogi. Ze werden verpakt en voorlopig opgeslagen op de annex op de 2de verdieping. Er is een advies geformuleerd voor 211 voorwerpen. De voorwerpen werden ingedeeld in zes groepen:

- Diverse voorwerpen: volkssport 7 en tijdmeting 1
- Afrikaanse voorwerpen: 369 voorwerpen
- Ivoren voorwerpen: 72 voorwerpen
- Ambachtelijke voorwerpen en huisraad: 72 voorwerpen
- Kaders en lijsten: 118 kaders, schilderijen en prenten
- Militaria: 25 voorwerpen.

Voor de omvangrijke collectie Afrikaanse voorwerpen werd advies gevraagd aan Els De Palmaenaere, curator van de etnografische collectie van het museum MAS te Antwerpen. Deze specialiste Afrikaanse kunst evalueerde op 3 mei 2018 een 200-tal uitgestalde voorwerpen. Voor deze collectie was ook de samenwerking met de vrijwilligers Frans Stas en Erik Bielen, beiden kenners van Afrikaanse kunst, onmisbaar voor een goede identificatie van de voorwerpen.

Tijdelijke beroepskracht Daniëlle Caluwé inventariseerde de 3D-collectie uit het Huis Janssens (foto Koen Verstraeten).

Daarnaast gaf het bestuur Anouk Van Beurden de opdracht voor de preventieve conservering van de collectie vlaggen en vaandels. De kostprijs werd deels gefinancierd met de toegekende subsidie via het transitiereglement en deels met eigen middelen. In september startte Anouk met het beschrijven, nummeren, reinigen en verpakken van de vlaggen. Bij haar werkzaamheden werd zij geassisteerd door bestuurslid Erik Janssen en medewerkster Sarah Mauro.

5. Restauratie en invulling Huis Janssens

De buitenrestauratie van het Huis Janssens, die aanvatte begin november 2016, werd in het voorjaar van 2018 afgerond. Het resultaat mag gezien worden. De renovatiewerken werden – in opdracht van de stad – uitgevoerd door de aannemer PIT nv uit Kapellen. Het Architectenbureau Erfgoed & Visie werd ingeschakeld voor het ontwerp en de directe opvolging van de werken. Namens de Kring werden de werken opgevolgd door Herbert Smits.

De leden, buurtbewoners, gemeenteraad, college, museumcommissie en erfgoedliefhebbers werden op zondag 27 mei 2018 om 11u. uitgenodigd voor het inhuldigingsmoment van de buitenrestauratie. Sprekers van dienst waren voorzitter Chris De Beer, Tamara Van Hout (adviseur Monumentenzorg) en burgemeester Lieven Dehandschutter. Gezien de weersomstandigheden vond het publieksmoment plaats in de inkomhal van het Mercatormuseum. Ook tijdens de Open Monumentendag op zondag 9 september 2018 werd het Huis Janssens opengesteld voor het publiek.

Genieten van een terrasje tijdens Open Monumentendag met zicht op het gerestaureerde Huis Janssens
(foto Herbert Smitz). (foto Koen Verstraeten).

Nu is het nog wachten op de binnenrestauratie, waarbij de oorspronkelijke interieuraankleding en kleuren maximaal zullen worden hersteld. Een werkgroep, bestaande uit enkele stadsambtenaren en een delegatie van de K.O.K.W., boog zich in 2018 verder over de toekomstige samenwerking en de inrichting van Huis Janssens. De werkgroep kwam bijeen op 12 maart, 15 mei en 19 juni 2018. In het najaar van 2018 vonden ook enkele besprekingen plaats in het kader van de opstart van de aanbesteding van de interieurrestauratie (o.a. nutsvoorzieningen, beveiliging, brandpreventie,

De Raad van Bestuur werkte een gedetailleerd voorstel uit voor de toekomstige invulling van het Huis Janssens, de maatschappelijke zetel van de Kring. Dit voorstel werd verder besproken tijdens de werkvergaderingen. Hierop reageerden de stadsdiensten met hun ideeën over de toekomst het Huis Janssens. Op die manier werden al vlug enkele compromissen bereikt. Op enkele essentiële punten strookte de visie van de Raad van Bestuur echter niet met die van de beleidsverantwoordelijken en betrokken stadsdiensten. Dit leidde in het najaar tot een impasse in de besprekingen rond het gebruik en de invulling van de diverse ruimtes.

De Kring pleit voor volgende invulling:

- Semi-publieke, museale invulling van het gelijkvloers en de 1ste verdieping van het Huis Janssens.
- De oude bibliotheek moet een pronkstuk blijven voor bezoekers van het Huis Janssens.
- Werkruimte voor K.O.K.W. op de 2de en 3de verdieping van het Huis Janssens (eventueel met medegebruik) door andere partners.
- Behoud van de annexen van het Huis Janssens voor o.a. leeszaal, bibliotheek en (depot)ruimte voor de K.O.K.W. en andere verenigingen.

Het bestuur is hoopvol dat er met Filip Baeyens, de nieuwe schepen van Cultuur, op korte termijn een overeenkomst kan afgesloten worden, die de K.O.K.W. de nodige infrastructuur biedt voor de komende decennia. De Kring is bereid om ook andere erfgoedpartners toe te laten in het Huis Janssens. Op die manier kan het Huis Janssens – met de K.O.K.W. als bevoorrechte partner – uitgroeien tot een multifunctioneel erfgoedhuis van de stad.

6. Aanwinsten cartografie, bijzondere collecties en documentatiecentrum

Ook het voorbije jaar groeiden de bibliotheek, het archief en de bijzondere collecties van de K.O.K.W. verder aan dankzij ruil, schenking en aankoop. Wij danken uitdrukkelijk iedereen die schenkingen deed aan de Kring. Ook in de toekomst zullen wij graag uw schenkingen aanvaarden.

6.1. Dr. Jan Van Raemdonckfonds

Alle Wase gemeenten, met uitzondering van Kruibeke en Moerbeke, deden in 2018 opnieuw een financiële inbreng van 1 eurocent per inwoner in het dr. Jan Van Raemdonckfonds. Met deze inkomsten koopt het fonds archivalia, oude waardevolle boeken, documenten of kaarten met betrekking tot het Waasland aan. Er werd in 2018 voor 3.328 euro materiaal aangekocht. Eind 2018 bedroeg het saldo van het dr. Jan Van Raemdonckfonds 3.424,98 euro. Via de nieuwsbrief worden de leden geïnformeerd over de nieuwe aanwinsten. Jaarlijks wordt hierover ook aan de deelnemende gemeenten gerapporteerd. De K.O.K.W. dankt de gemeentebesturen voor hun engagement en hoopt ook de volgende jaren te kunnen rekenen op hun financiële steun.

Kort voor zijn overlijden deed medelid Willy Van Croonenburg een financiële schenking aan de K.O.K.W. Zijn donatie werd ondergebracht in het dr. Jan Van Raemdonckfonds om nieuwe aankopen mee te financieren.

6.2. Aanwinsten cartografie en bijzondere collecties

- Als schenking door Mevr. Gudrun Van Den Bulck, vermelden we twee kaartbladen (L. Wauters Flandres, Hainaut, Bruxelles en L. Wauters Anvers, Limbourg, Brabant, Liege) van de kaart “Carte de Belgique indiquant toutes les voies de communication,...” en een atlas Migeon “Geographie universelle” uitgegeven bij Desbuisson&Chartier, A.T. Paris, 1877. Beiden zijn de start van een nieuwe collectie atlassen en kaarten over wegen, spoorwegen en secundaire wegen.
- We vermelden ook een brochure “De verkeersweg op de wereldtentoonstelling te Luik, 1939”, door C. Jansens. Deze brochure handelt over de verkeerswegen door de eeuwen heen 1830-1930 en de moderne wegverhardingen.
- Erik Heyman bezorgde ons ondertussen al vele verschillende 20ste-eeuwse niet meer gebruikte atlassen en Marcel Van Buynder zorgt voor de inventarisatie.
- Onze collectie postkoetswegen door A.Desnos (1767) groeide aan met de bladen IV en XVI en is bijna volledig en wacht op een tentoonstelling, lezing of artikel.
- Een andere merkwaardige collectie is de verzameling van 10 kaartjes door Sr Robert de Vaugondy “Carte Générale du Comté de Flandre” en van 11 kaartjes “Carte Générale des Comtés de Haynaut, de Namur en de Cambresis”.
- Van J. Janssonius verwierven we zijn “Galliae Veteris Typus” (1660).
- Een handschriftelijke kaart “Caerte vanden Lande van Waes” kwam onze collectie kaarten van het land van Waes verrijken.

- “Belgium Catholicum seu Decem Provinciae Germaniae” van T. Mayer Homann Erven (1747) in kader vervulde de Homann-collectie .
- Bij de boeken-aanwinsten vermelden we:
  - o Tooley’s Dictionary of Mapmakers, compiled by R.V. Tooley en zijn supplement.
  - o Traité de la Sphère, samen met Traité du Calendrier van F.D. Rivard, 1743.
  - o Van J. Delaporte, in de reeks Le voyageur François (1793), het deel Terre Ferme, de ontdekking van de nieuwe wereld.
- Er werd een lot militaire stafkaarten uit heel België aangekocht.

De wondere wereld van de cartografie blijft een speerpunt in onze werking en wekt interesse van over de hele wereld.

Andere vermeldenswaardige aanwinsten:

- Kapper Leslie Waumen schonk divers kappersmateriaal en zijn archief i.v.m. verschillende biljartbonden van Sint-Niklaas.
- Mevr. Simonne Verstraeten-Defeu schonk oude kerkboekjes en gebedenboekjes uit de jaren 1749, 1775, 1809, 1923 en latere datum aan de Kring. Ook schonk ze enkele andere boeken over het Waasland.
- We ontvingen een schenking van Rik Bosteels. Het betreft een bas-reliëf van Robert Vandevelde en een schilderij uit de 19de eeuw.
- Er werden 16 vlagontwerpen van borduuratelier Oyen-Soyez uit Borgerhout aangekocht.

7. Medewerking aan tentoonstellingen en andere initiatieven

N.a.v. de Erfgoeddag op zondag 22 april organiseerde de Kring, in samenwerking met de Bibliotheca Wasiana en WARP, in de lokalen van het vrederecht en de politierechtbank in de Kazernestraat een eenmalige tentoonstelling over verkiezingen van de 19de en de 20ste eeuw. In totaal werd het gebouw en de tentoonstelling bezocht door 125 bezoekers. Sandra Vancauwenberghe verzorgde enkele gidsbeurten doorheen de tentoonstelling.

De ledenreis naar Luik op 28 april 2018 was zeer geslaagd. De 41 deelnemers waren zeer tevreden. In de voormiddag was er de keuze tussen een bezoek aan de kathedraal Sint-Paulus in de Quartier Carré en de Sint-Jacqueskerk of een bezoek aan het oude stadscentrum en de Sint-Bartholomeuskerk. 's Namiddags werd de Grand Curtius bezocht. We sloten af met een rondvaart op de Maas. De organisatie was in handen van Herbert Smitz.

Ledenuitstap naar Luik (~~foto Herbert Smitz~~). (foto Koen Verstraeten).

Op donderdag 6 september 2018 om 20u. brachten 25 K.O.K.W.-leden een geleid bezoek aan de tentoonstelling *Het kamp van Lokeren, 1944-1947. Opgesloten tussen zwart, wit en grijs* in het Stadsmuseum van Lokeren. De rondleiding werd verzorgd door Erik Bielen.

Op zaterdag 8 september 2018 om 10u. vond de plechtige onthulling plaats van de gerestaureerde 18de-eeuwse stadspomp, vervaardigd door meester-steenhouwer Joannes Emmanuel De Lateur, aan de zijkant van Cipierage. In 2016 werd de pomp door de familie Moernaut-Pelman uit Moerzeke geschonken aan de K.O.K.W., die ze i.s.m. Levanto en Luc Heirbaut restaureerde.

Onthulling van de gerestaureerde stadspomp t.h.v. de Cipierage (foto Herbert Smitz).

Het Huis Janssen werd tijdens de Open Monumentendag op zondag 9 september 2018 tussen 10 en 18u. opengesteld voor het publiek. In het Huis Janssens gaven historische foto's een beeld geven van het gebouw zoals het oorspronkelijk gebouwd en ingericht werd. Recente foto's van vóór en tijdens de werffase boden een blik bieden achter de schermen van de restauratie. Sandra Vancauwenberghe en Tamara Van Hout stonden in voor enkele rondleidingen. Het jazzgroepje DAMP verzorgde enkele optredens verzorgen. Daarnaast was er de mogelijkheid om in het museumpark een drankje te nuttigen. In totaal brachten ca. 650 bezoekers een bezoek aan het Huis Janssens.

De K.O.K.W. organiseerde in de maand november twee lezingen in De Foyer te Sint-Niklaas. Op donderdag 15 november om 20u. hield Rudi De Clercq een lezing over *Clement Heirman, een Wase spion* en op donderdag 22 november om 20u. hield Sandra Vancauwenberghe een lezing over *Oorlogsaffiches. Je moet het maar meemaken!*. Tijdens de lezingen werden de gedigitaliseerde foto's, die tijdens WOII gemaakt werden door Britse en Duitse persfotografen, getoond op een scherm. Er was op beide lezingen een mooie opkomst met 30 à 40 aanwezigen.

De Kring verleende zijn medewerking/deelname aan diverse projecten van andere erfgoedpartners:

- Sandra Vancauwenberghe was aanwezig op de evaluatievergadering i.v.m. eerste fase van de digitalisering (tot jaren 1970) van *Het Vrije Waasland* en de voorbereiding van de tweede fase (tot 2007). De deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen verklaarde zich principieel akkoord met een financiering van een tweede digitaliseringsfase van *Het Vrije Waasland* ten bedrage van 10.000 euro.
- Bestuurslid Sandra Vancauwenberghe werd voorgedragen voor de categorie *Persoonlijkheid van het jaar* van de Cultuurprijs. Zij behaalde de 3de plaats in deze categorie. De *Avond van de Cultuurprijs* ging door op woensdag 21 februari 2018 om 20u. in de stadsschouwburg te Sint-Niklaas.
- Op vrijdag 2 maart 2018 van 19.30 tot 22u. vond in het Bauhuis *800 x bedankt* plaats, een feestelijke avond voor verenigingen, instellingen en partners die hebben bijgedragen aan de succesrijke en stijlvolle viering van 800 jaar Sint-Niklaas. Alle aanwezigen ontvingen die avond een bedankingsbrochure, waarin werd teruggeblikt op het jubileumjaar aan de hand van korte teksten en veel beelden.
- De ledenvergadering van de ANV-afdeling Vlaanderen en de aansluitende Algemene Vergadering vond op 23 juni 2018 plaats in Sint-Niklaas. De K.O.K.W. werd in de uitnodiging bedankt voor de verzorging van het cultureel programma.
- De Kring was op vrijdag 17 augustus 2018 met een ruime delegatie aanwezig op de academische zitting ter gelegenheid van 50 jaar Heemkundige Kring Braem in de Sint-Margrietkerk van Elversele.
- Op zaterdag 6 oktober 2018 om 14u. vierde oudheidkundige Kring De Vier Ambachten haar 90-jarig bestaan in Ontmoetingscentrum De Lieve te Hulst. Eddy Maes en Herbert Smits vertegenwoordigen de Kring op deze jubileumviering.
- In het kader van de Dag van de Trage Weg werd op zondag 21 oktober 2018 de brochure *Wandelen langs trage wegen in Sint-Niklaas* voorgesteld en ingewandeld. De brochure is een initiatief van de stad Sint-Niklaas, de provincie Oost-Vlaanderen en Regionaal Landschap Schelde-Durme. Sandra Vancauwenberghe werkte samen met Lies Vervaeke aan de historische teksten voor de brochure.
- Sandra Vancauwenberghe hield op vrijdag 2 november, in het kader van de opening van de tentoonstelling *Moerbekenaren tijdens de Grootte Oorlog* van heemkring Ercus in de Sint-Antoniuserkerk te Moerbeke, een korte voordracht over affiches tijdens WOI.
- De afgelopen jaren werden er in het Waasland heel wat initiatieven genomen om WOI te herdenken. De Erfgoedcel nodigde op woensdag 14 november 2018 om 19.30u. de vrijwilligers uit op een bedankingsmoment in CC Ter Vesten in Beveren. Sandra Vancauwenberghe en Rudi De Clercq waren aanwezig op de apotheose van het project *Weerbaar Waasland. Over leven en overleven tijdens de Grootte Oorlog*.
- Op vrijdag 30 november 2018 werd stadsarchivaris Piet Van Bouchaute gehuldigd tijdens de *Nacht van de Wase Archieven*. Een delegatie van het K.O.K.W.-bestuur was op deze viering aanwezig.
- Op donderdag 13 december om 18u. organiseerde de Erfgoedcel een nieuwe bijeenkomst van de Wase heemkringen. De bijeenkomst ging door in Hof ter Welle in Beveren, zetel van de Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren. Enkele bestuursleden waren aanwezig.

Volgend materiaal uit de collecties van de K.O.K.W. werd in bruikleen geven:

- Voor zijn boek *Geheimen van het Gravenkasteel. Rupelmonde van burcht tot Graventoren* en bijhorende tentoonstelling over het kasteel van Rupelmonde werden

enkele stukken uit de collectie van de K.O.K.W., waaronder de Kroniek van Rupelmonde, in bruikleen gegeven aan Kevin Poschet.

- Bram Vannieuwenhuyze (Historical Cartography – University of Amsterdam) kwam langs voor een digitale scan van een kaart van de omgeving van de Brusselse Sint-Goedelekerk uit de collectie van de KOKW (K541). Via een kort artikel zal hij deze kaart onder de aandacht van de (Brusselse) historici brengen.
- Eddy bezorgde Marc Jacobs van Faro de nodige documenten om onze in plano aardglobe van Haraeus, samen met de State Library of New South Wales te Sydney, voor te dragen voor het memory-world-register (UNESCO). Karen De Coene en Bram Van Nieuwenhuyze werden aangesproken om aan de kar te duwen.
- Wout Vande Sompele vroeg in het kader van zijn doctoraatsonderzoek (Universiteit Antwerpen) rond vijf eeuwen bewoning en bebouwing in het polderdorp Doel een digitale versie van de popp-kaart van Doel om een zicht te krijgen op de samenstelling en ontwikkeling van het dorp (en tevens mogelijk bewoners aan gebouwen te kunnen verbinden).
- In het kader van zijn familiegeschiedenis vroeg Dirk Saegeman een digitale afbeelding van de kaart ‘Dépot de la Guerre, Saint-Nicolas’.
- Walter De Swaef vroeg een scan van twee foto’s uit het archief van Frans De Vos van keizer Wilhelm II, die in 1918 Lokeren bezocht. De foto werd éénmalig, niet-commercieel gebruikt als illustratie bij een wetenschappelijk artikel over Wilhelm II.
- De Kring gaf een aantal objecten (3 stempels van de gemeente Kemzeke en een vlag van fluweel ‘Kemzeke fanfare Sint-Cecilia’) in bruikleen aan heemkring d’Euzie uit Stekene voor de tentoonstelling *Van Kemeseca tot nu – 900 jaar Kemzeke*, die liep van 26 maart 2017 tot en met 25 februari 2018 in het oud stationsgebouw te Stekene.
- Voor de tentoonstelling *1914-1918 - Stekene in oorlogstijd - over de Hollandstelling, bevelschriften en kapitein Henri Van der Steichel* leende de Kring enkele voorwerpen uit de WOI-collectie uit aan heemkring d’Euzie. Bestuurslid Sandra Van Cauwenberghe verzorgde de inleiding bij de opening van de tentoonstelling op zondag 25 maart 2018. De tentoonstelling was tot 3 februari 2019 te bezichtigen in het Museum Oud Station te Stekene.
- Evy Bouwen van RE-ST Architectenvennootschap bvba vroeg in het kader van het haalbaarheidsonderzoek voor de herbestemming van de Don Boscokerk (Priesteragiewijk) of de Kring historische foto’s, kaarten, teksten, enz. van zowel de kerk, de wijk, de architect ter beschikking had.
- Het bestuur ging akkoord met een bruikleen aan WARP voor de tentoonstelling *Verknipt*, die liep van 26 augustus tot en met 7 oktober 2018. Kunstenaar Ermias Kiflejesus, van Ethiopische origine die reeds lang in België woont en onlangs de schilderprijs won van de stad Mechelen, bracht een installatie tot stand met speren en standaards van vlaggen uit de collectie van de Kring.
- De Kring stelde affiches i.v.m. ballonvaart ter beschikking aan Eddy Allcock voor zijn lezing *Uit de wereld van de Lombal* op 6 september 2018 in het museumtheater in het SteM en de bijhorende brochure.
- Diverse voorwerpen werd uitgeleend voor de tentoonstelling over de schuttersgilden *In de ban van de breuk*, die liep van 8 tot 30 september 2018 in de Vredeszaal van het stadhuis.
- In De Foyer was van 1 tot 31 oktober 2018 een expo met 19de en 20ste-eeuwse verkiezingspropaganda uit de collectie van de Kring te bezichtigen. Deze kaders waren reeds eerder eventjes te zien op Erfgoeddag in het Vredegerecht.
- Het bestuur gaf Marc De Wree toestemming om de foto ‘romeinse waterput opgegraven te Tielrode’ en foto’s van objecten tentoongesteld in het SteM te publiceren in het nieuw

uit te geven boek *Het domein van de abdij van Lobbes in Waas – Een bijdrage tot de historiografie van middeleeuws Hamme en Tielrode*.

- Eind oktober bracht Iris Van de Voorde, Linguistics and Literary Studies (LIST) - Vrije Universiteit Brussel, een bezoek aan ons documentatiecentrum in het kader van haar doctoraat in de Nederlandse taalkunde. Ze heeft toen foto's genomen van de bron 'A/51/371 Dagboekschrijft van Joannes Godefridus Engelen van Kruike'. Het bestuur gaf toelating om deze foto's te gebruiken in het kader van een crowdsourcing-project, waarbij vrijwilligers teksten transcriberen. Het project heet *Wikiscripta Neerlandica II* en de vrijwilligers zouden de foto's te zien krijgen via een online platform. Zij mogen de foto's in geen geval verspreiden en enkel raadplegen in functie van het project.
- Danielle Graven, studente aan de universiteit van Manchester, raadpleegde voor haar doctoraatstudie over de relatie tussen theologie en cartografie enkele atlanten van Mercator.
- Op 26, 27 en 28 november kwam Dr. Daniel Bohnert van de Universiteit van Essen-Duisburg langs in onze leeszaal. In het kader van het project *Gerhard Mercator - Religion und Naturwissenschaft in der Frühen Neuzeit*, onder begeleiding van Prof. Dr. Marcel Nieden, raadpleegde hij de tekst van Jan Van Raemdonck over de commentaar van Gerard Mercator op de Brief aan de Romeinen van Paulus. In ons archief zit het voorbereidende werk van Jan Van Raemdonck. Het commentaar van Gerard Mercator is nooit helemaal verschenen, maar er is briefwisseling over. Het bestuur verklaarde zich akkoord met de digitalisering van deze tekst.

8. Ledenbestand en externe vertegenwoordigingen

8.1. Ledenbestand

Het ledenaantal daalde licht ten opzichte van vorig jaar (min 14 leden). Eind 2018 telde de K.O.K.W. 349 binnenlandse en 10 buitenlandse betalende leden, wat neerkomt op 359 leden.

Daarnaast hebben we ruilovereenkomsten met 71 binnenlandse en 10 buitenlandse geschied- en heemkundige kringen, musea, archieven en wetenschappelijke instellingen. Zelf is de Kring geabonneerd op 17 publicaties van verenigingen en instellingen.

8.2. Externe vertegenwoordigingen

De K.O.K.W. is één van de negen leden van de vzw Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. De Algemene Vergadering vond plaats in Eeklo op 27 januari 2018. De Kring werd vertegenwoordigd door Chris De Beer en Herbert Smits.

Voor de externe vertegenwoordigingen en werkgroepen vaardigt de Kring de volgende bestuursleden af:

- Cultuurraad Sint-Niklaas: Chris De Beer
- Straatnamencommissie Sint-Niklaas: Chris De Beer en Koen Verstraeten
- Museumcommissie Sint-Niklaas: Chris De Beer
- Museumcommissie Lokeren: Frans De Bondt
- Erfgoedcel Waasland: Chris De Beer
- Stuurgroep Erfgoedbank Waasland: Sandra Vancauwenberghe
- Bibliotheca Wasiana: Chris De Beer in Algemene Vergadering
- Verheyenstichting: Chris De Beer en Koen Verstraeten
- Pijp- en Tabakmuseum vzw: Chris De Beer in Algemene Vergadering.

9. Dank

Dank aan:

- de Vlaamse Overheid
- de Deputatie van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen
- de Erfgoedcel Waasland (Interwaas)
- de Wase gemeentebesturen, in het bijzonder het stadsbestuur van Sint-Niklaas,

voor de financiële steun die zij verleenden.

Dank aan conservator Ward Bohé en het personeel van de Stedelijke Musea voor de goede samenwerking.

Ook een uitdrukkelijke bedanking voor Daniëlle Caluwé voor het geleverde werk bij de inventarisatie van de 3D-voorwerpen uit het Huis Janssens, en voor Anouk Van Beurden voor haar deskundigheid bij de preventieve conservering van de collectie vlaggen en vaandels.

Een welgemeende dank aan alle bestuursleden en medewerkers, die zich met veel enthousiasme en professionalisme vele uren vrijwillig inzetten voor uiteenlopende taken in de K.O.K.W. Hun inzet en toewijding zijn onmisbaar en onbetaalbaar!

Frans De Bondt	Penningmeester
Kristof Van Remoortere	Secretaris
Herbert Smitz	Ondervoorzitter (tot mrt 2018, daarna Sandra Vancauwenbeghe)
Chris De Beer	Voorzitter